

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraja, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristo stopne petiti-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Herman 1861. in pa 1873. leta.

Iz ptujske okolice. [Izv. dop.]

G. Herman, izvoljen bivši v Ptui 1861. l. za deželnega poslanca, izrekel je krepke besede: „Slovenci! moje srce je pri vas, moje življenje za vas“. Sum in nezaupnost do uradnika in neslovenca raztiral je razvoj njegovega črteža, kateremu je več let veren bil, zato tudi trdna zaupnost na njega pri volitvah. Vsa naša boritev je bila onda jedino naperjena proti nemčevanju in nemškutarstvu, drugega sovražnika nijsmo imeli. Stoprv, ko je bil kupljen „Slov. Gospodar“ za 1000 gld. od katoliškega društva v Mariboru (knez in vladika labodski je položil 400 gl.), izcimila se je v njegovih predelih na domačih tleh neka tretja narodu kvarna stranka, katera spoznava za svojo nalogo — dušiti in moriti narodno čutje v slovenskih srcih, sredovečni jarem nalagati ljudstvu in svoje gospodstvo raztegniti pod lično narodnost in vere, in k tej Slovenstvu in umnemu napredku pogubni stranki šteje se od 1871. l. g. Herman, kateri je tudi iste sostvarnik, vsaj oča; in ravno ta nesrečna prikazen dala je povod mojemu preskušanemu prijatelju in neprestrašenemu boritelju za narodnost, napredek in svobodo k resnim besedam, katere že je omenjenega leta ravno pred volitvijo o njem napisal: „Kdo je našemu razdoru političnemu podal prvi udarec? On isti mož, ki je za politično veljavo štirskih Slovencev toliko doprinesal. On je podkuril vladohlepne strastne mariborske farje, da delajo zmešnjavo in motijo ljudstvo, katero že je imelo čiste pojmove o svoji nalogi in takšen človek bi bil dalje sposoben za poslanca Slovencev? Abeat ad Garamantes! Postavite v ptujskem volilnem okraju koj drugega značajnega kandidata. Narod naš — vsaj odvažnejši in inteligentnejši rodoljubi vsi previdijo, da Hermanova stranka je kvar Slovenstvu, in mrzi se jim nenaravni zakon, katerega so taliter qualiter sklenoli možji napredka — s klerikalci.“ Vidimo torej Hermana že 1871. l. v kolu, vsaj na čelu stranki kvarni slovenstvu in ta njegova prememba je prehod in preskok iz narodnega v sovražniški nenarodni klerikalni tabor, k stranki, katera strupne strelce in morivne kolke izpušča na naš slovenski narod, hote ga brže bolje pokončiti; k stranki, katera se rokuje z okrutnim samosiljem in gnjusnim samovoljstvom; k stranki, katera najraje mlati po možeh delajočih in žrtvajočih na korist narodu, a ne po hudih in najstrastnejših nemškutarjih, čijih načelnštvo goji v svojih nedrih; k stranki, katera po svojih glavačih za narod in narodnost ničesar ni storila in še dnes ne stori, nema zanj srca, nego dela njemu na zator; k stranki, katera

sama ne uraduje naši, brani po raznih potevih in načinih podredjenikom uradovati slovenski *), s svojo nemško pisavo in nemškimi ukazi in naredbami širi in podpira nemčevanje, ter tako japi Bismarku udobno in gladko stezo nadelava; k stranki, katera strastno preganja in tlači narodnjaštvo; k stranki, katera zaradi mračnjaških in umnemu človeštvu pogubnih nazorov prezira in posmehuje osnovne prirodne znanosti in dušne plodove človeškega duha; k stranki, katera celo hoče um v spono vklepati, da leže s slepci in nevedneži po svoji nenasitljivi sebičnosti vlada in zapoveduje; k stranki, katera vernikom kaže in obeta blaženstvo onkraj groba, dokler se sama tukaj gosti in masti; k stranki, katera dejanski neka, da je človek umno in svobodno bitje; k stranki, med čije deležniki menda niti dva ne znata najslavnejšega rojaka Miklošiča po njegovih znanstvenih delih — sram vas bodi — vsaj inai bi se morala javljati resna ljubezen do našinstva, a ne skrajni črt; k stranki, katera peneči strup bljuje na bezmadežne naše narodnjake ter slovensko ljudstvo moti in mu izkorenja priklonost do svojega naroda. Kdor pripada k taki mračni stranki, in je tudi konči deloma njen stvarnik, ne more in ne sme biti zastopnik Slovencev, vsaj tudi tujinec nikoli nij našinec**); naš poslanec bode razumen in učen narodnjak, pošten in časten sin slovenske matere, slovenski korenjak, kateri ima bister um in iskreno srce za nas Slovence in poprek za zdrav napredek. — Prebrisani murski in dravski Poljanci! pametni slovenski Goričanje! volite za svojega zastopnika in poslanca v državni zbor svojega junaškega rojaka ščavniškega, vedrega sina slovenske matere **dra. Ploja**, kateri vas ljubi in zna kot kmetski sin na drobno vaše težave in rane, ter je voljen na vso moč vam pomagati. Živel dr. Ploj, bodoči naš poslanec!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 26. avgusta.

O stanju **Auerspergovega ministertva** pišejo dunajski in drugi listi, da nikakor trdno ne stoji. „D. Ztg.“ ki je prijateljica ministerstva, si daje iz Prage telegrafirati, da postane Koller predsednik ministertva, Auersperg pa gre v Prago za cesarjevega namestnika. — Dunajska „S. u. M. Z.“ pa piše o stanju cislejtanske vlade takole:

*) V nijeni posvetni pisarnici nij prepovedano slovensko uradovanje, kakim pravom je torej ovira v župniških? kolika hudobna bezglavnost!

**) Herman je grde in debele laži trosil po časnikih na vredno naše narodnjake, česar značajan človek ne dela.

„Vre in kipi in šumi v političnem čaravniškem kotlu, čudne pene se vzdigajo na višino, in onih je strah, ki so to burno godljo skupaj zmešali. Najbolj čudne govornice se slišijo, kar je zgoraj, se obrne na spodaj in strahoma se pripoveduje, da se bode nov čas začel.“ — Oficiozne novine skušajo ometati in tajiti vso krizo, a delajo to tako hlastno, da se tudi iz njih vidi, da nekaj pač je, kar ustavakom teško sapo dela. — Sicer so pa zdaj samo trije ministri na Dunaji namreč Lasser, Glaser in Chlumecky. Ker ti sami ne morejo nič skleniti, je vse tiho v notranji politiki in oči se bodo obrnile na hrvatski sabor, ki se je včeraj v Zagrebu odprl in bode toliko bolj zanimal, čem dalje po drugod politična suša traje.

Ogersko, ki je zdaj razdeljeno v komitate, dobi po vladnem črtu, kmalu drugo politično teritorialno razdeljenje, ki bode zdanjemu času primerno.

Vnanje države.

Rumunski knez Karol bode z Dunaja potoval baje v Paris.

Francoski fuzijonisti nadlegujejo pismeno in ustno kardinala Antonellija, naj jim pri grofu Chambordu k zedinjenju pripomore; Antonelli pa se baje ne meni za njihovo moledovanje. „L'assemblée nationale“ piše, da so vse vesti o princih popolno neresnične. Edina resnica je to, da so principi francoske hiše popolno složni med soboj. — Orleanistični in legitimistični listi so dobili povelje, naj fuzijo obravnavajo kot privatno stvar orleanske družine brez kake druge kombinacije. Pri nekem obedu pri prefektu eurskega okraja je Broglie imel govor, pri katerem je zabavljajl čez Thiersa, Mac Mahona, in njegovo lojalnost pa povzdigoval v nebo.

Italijanski minister prava, Vigliani, je zaradi drznosti klerikalcev, ki vedno raste, zapovedal državnim pravnikom, naj gledajo na to, da duhovenstvo niti v pismu niti v besedi ne ravna proti državnim postavam. In ker so tako zvana „društva v prospeh katoliških interesov“ glavna ognjišča, na katerih se neti sovraštvo do vlade in nade o posvetnej oblasti papežev, bodejo se v kratkem času razpuščila.

Kralj je dobil od nemškega cesarja povabilo, naj pride tudi v Berlin, ako bo šel na Dunaj.

Dopisi.

Iz Vipavskega 23. avg. [Izv. dop.] „To tedaj je tista hvalisana neodvisnost učiteljev, da se dadó vpregati v kola Kraševčeva. Dober tek gospôda!“ Tako modrujejo „zastarele“ „Novice“ v zadnjem listu. S tem so dokazale prvič to, kako neljubo jim je, da je „tandem-aliquando“ rešen učitelj trdega klerikalnega jarma, ter da jim nij nič kaj po godu, ako tudi ljudski učitelj, zavedaje se svoje pravice, napreduje v duhu časa. Drugič pa so pokazale „N.“ z onimi besedami, kako malo poznajo „novodobnega učitelja“, ako mislijo, da je samo spoštovani g. A. Kraševcevec „omamil“ g. Dr-

melja in Vovka pa g. Brnarda in dr., da so zoper kandidaturo nemškega grofa H.

Vprašam, ali bi bili slovenski učitelji odvisni ali neodvisni, ko bi postavim trobili v „Nov.“ rog? — Kaj pravite vsegavedne „Nov.“ na to? — „Ja Bauer, das ist was anderes!“ menda tudi tukaj velja. — Sicer pa mislijo „Nov.“, da mora vsak tako ple-sati, kakor one godejo, ter imenujejo izda-jalca domovine onega, ki se predrzne gojiti drugačne ideje, kakor jih ima ta cerkveni list. Kaj je že pisal neki stari „Jeremija“ O... pred nekoliko tedni v „Nov.“?

Ljube „Nov.“, katerim iz čiste ljubezni do našega, še vedno v temi klerikalstva ta-vajočega naroda mnogokrat ujide kaka prav smešna iz zastarelega peresa, prosimo, pri-voščite tudi nam ljudskim učiteljem, da svo-bodno mislimo in sodimo. — Kajti vedite, da se „novodobni učitelj“ nikakor ne da primerjati s starim „šolmoštrov“, kateri je kaki „večni devici“, čem reči f. kuharici na ljubo, mogel romati od Triglava do Gorjancev, in še dalje, da je mogel v de-roči Kolpi oprati svojo „grešno dušo!“ — In da pozveste ljube „Nov.“, kako svoboden bil je učitelj v onem zlatem času, kadar nobena „rihta“ nij pri posrednih prišla pri „gospodu“ na mizo, če je nij „šolmašter“ po hlapčevsko na njo postavil, naj vam objavim, da poznam učitelja vrlega, ki je na vsako stran izvrsten veliko bolj od onih, ki še spi-jo v spanji reakcije itd., a ta revež bil je za časa Jurija Zavašnika na predlog necega nemškega dekana iz dobre službe pre-stavljen na tako slabo, da mu nij bilo sko-raj živeti. In zakaj je bil kaznovan? Poslušajte, smešno! Zato ker mu je paša dekan prepovedal „cigare kaditi“. — Neodvisni (bolje zelo zelo odvisni) učitelj pa je mislil, da „dominus schol. dec. distr. Inspector“ nema v svojem brevirju nikjer zapisanega povelja, da bi smel učiteljem braniti cigare kaditi. Torej svobodno puha smodke kot prej. Tebi nič, meni nič, moral je zaradi tega zapustiti svoje mesto, ter iti iskat slabšega. Kaj ne ljube „N.“, to so bili zlati, neodvi-sni časi za ljudskega učitelja!? — Ker pa mislim, da sem dovolj jasno ilustriral „hva-lisano neodvisnost“ „šolmoštrov“ prejšnjega časa, torej k reči nazaj! — Po izreku „N.“ so oni učitelji „omamljeni“, ki se predrznejo misliti, da bi bil za Notranjsko morda kak drugi poslanec sposobniši, nego „nemški grof.“ Veste kaj bi vam svetoval gg. učitelji, ki vas ta reč briga? — Vaša „omama“ ali omamljenje zelo je nevarna bolezen, a če moj svet poslušate, ta hip boste ozdravljeni zelo nevarne bolezni. Veste kaj, ne mislite še dalje kot svobodni možje, nego začnite trobiti v „N.“ rog, in one bodo vas koj rešile iz te omame. Toda samo tega se je bati, da bi se vaša bolezen potem v drugi podobi ne prikazala, ki bi se znala „breznačajnost“ zvati. Samo po sebi pa se razume, da bi „N.“ to vaša bolezen za „spoznanje resnice“ krstilo. —

Pa še kaj družega. Pregovor pravi: „Kolikor glav, toliko misel.“ A dozdeva se mi, da našim starim „Novicam“ ta rek nij nič kaj po godi. One bi morda raji tole slišale: Le ene „Nov.“ so, kar one pišejo je pravo; kedor drugači misli, kot me, slab je politikar.

Veliko se piše sedaj o kandidaturi Ho-henwartovi. Slednji list „Nov.“ piše, da iz-

volitev H. je gotova. — Akoravno pa nijsem „ein königl. preuss. Gardelieutenant“ nego „krompirjevec“ „Narodove“ armade, vendar ne dvomim, da bo Hohenwart — propal!

Novodobni učitelj.

Iz okolice metliške 24. avg. [Izvirni dopis.] (Tlaka in desetina. — Duhovni. — Volitve.) Ko je blaženega 48. leta k nam priletela vesela novica, da ima nehati tlaka in desetina, bilo je razen gospodov graščakov vse živo in veselo. Samo naš takratni duhovni pastir dekan Volk nam tega veselja nij privoščil. Rekel je na priž-nici: „Nikarte verovati, kar vam trosijo vrtoglavi ljudje o odpravi tlake in desetine, povem vam pri živem bogu, da tlaka in de-setina nij in ne bode nikoli proč.“ Ta pridiga je bila ljudstvo strašno razkačila, ne pozabi je nikoli. Za to je tudi moral pastir pri volitvi v državni zbor nasproti kmetu Kramariču — učeni duhoven dr. Šterbene, čeravno so se gospodje duhovni na vso moč zanj potegovali. Zdaj pa zopet slišimo, da je pisal neki duhoven iz črnomeljskega okraja duhovnu nekaj ur od Novega mesta: „Raj-ši voliti najhujšega nemškutarja kakor pa Mladoslavence.“ Za božjo voljo, ali nij ta duhoven podoben onemu Volku, ki nam je na prižnici rimsko-kato-liške cerkve večni ja rem tlake in desetine zagotavljal? Nemškutarja hoče voliti? Do-bro, mi mu ga privoščimo, naj ga pameti nauči; naš kandidat pa je pošten narodnjak g. Pfeifer, katerega naši nemškutarski in klerikalni sleparji in zapeljivci samo za to črtijo, ker svoj narod resnično ljubi in ga z omiko in svobodo njihovih tolstih grofov oprostiti hoče. To piše lastnoročno kmet, ki ima vero in daje bero (ne pozabite: daje bero!) pa tudi umno napredovati želi. Zatorej dragi moji bratje kmetovalci, ne daj bog, da bi kdo volil duhovna ali ko-gar duhovni in njih pomagači pri-poročajo, ali pa nemškutarja! Ljudje pomislite, da predstoječa volitev ne velja za 6 tednov ali mesecev, ampak za šest dol-gih let!

Iz Novega mesta 24. avg. [Izv. dopis.] (Beseda o tukajšni dekliški šoli.) Vsi civilizujoči se narodi dandenes spoznavajo, da napredek je edino mogoč po omiki in svobodi. Tudi mali naš narod slo-venski že spoznava, da le z geslom: „Vse za narod, omiko in svobodo!“ moremo prispeti do blagostanja. Oproščuje se torej hitro, da je veselje, tistih zastarelih voditeljev in poli-tikarjev, ki še in še trdoglavno hoté sisifov kamen valiti na Golovec pri Ljubljani in bi pod svojo dosluženo srednjeveško zastavo: „Vse za vero, cesarja in domovino“ najrajši nazaj v temo in slepo hlapčevanje rinili naše ljudstvo.

Napredek in po njem omika in svoboda pa kalé le iz dobrih narodnih šol. In baš take šole, v kateri bi novomeška, zlasti de-kliška mladež, mogla dostojno in času primerno izobraževati se, tukaj silno po-trebujemo, tako, kakor ravno gradečega se „Narodnega doma“ za povzdigo narodnega zavedanja, za narodno čutstvo in slovanski ponos.

Kako žalostno je zdaj z našo dekliško šolo, to vé pač vsak izmed nas. Kdor ima količkaj ljubezni do šole in narodne stvari, mora ga že boleti srce, videčega, da naše deklice podučujejo se dozdej v neokusni,

temno-zastareli pravi mežnariji, kakoršne se nežne in snažne deklice morajo bati že od daleč! Ali kako revna in nevredna pak je še le skrb za njihov dušni napredek! Vsako leto štejemo veliko nad sto za šolanje do-zorelih deklic; pa kolikor jih obiskuje to našo šolo, vse so zrinene v eno tesno in netečno prostorišče in za vse te revice le ena, slabo plačevana učiteljica! Razume se, da po tem takem nemamo pričakovati niti polovičnega sadu šolskega, in v resnici ga tudi ne do-sezamo. Ako in kadar se učiteljica trudi z nežnejšimi, prvorazrednimi šolaricami, tedaj ne morejo za to kaj zanimati se višjeraz-redne učenke; ako pa se ona bavi s temi, naravno, da one skoraj nobene koristi ne nahajajo po takem podučevanju.

Druga in morda še hujša napaka v naši dekliški šoli je pa ta, da podučevanju od-teguje se skoraj popolnem najvažnejša pod-laga, na kateri je po priznanji vseh naj-slavnějšíh pedagogov edino le mogoča omika in izobrazba duha — podlaga narod-nega, slovenskega jezika! Sloven-ščina tukaj še za opominjevanje in zmirjanje nema prave veljave! Uči se zlasti le po nemško in za nemško! kakor bi Novo-meščanje svoje hčerke odrejali in odgojevali le za frankfurtske in nürnbergške „junggeselle“.

Nasledki takemu šolanju so in morajo biti prežalostni! Veliko šolaric se po več-letnem obiskanju naše šole ne nauči, rekel bi, skoraj nič! Same boljše, bistroumnejše, in katere še posebno duševno pripomoč do-bivajo doma, znajo po izstopu iz šole toliko, da utegnejo brezrazumno brati pri „Tandler-ji“ izposojenih si zgolj nemških romanov, ter brez kakega pravopisja pisati nemška za-ljubljena pisma, da mora omikanega Slo-venca biti groza, ako mu prilično taka ger-manizirana ljubeznjivost novomeška pride v roke! Za narodno slovstvo, za lepoznanost slovensko, novomeške deklice iz šole ne pri-našajo nobenega znanja, nobenega nagne-nja, nobene želje. Ker se nikdar nijso navdi-hovala za to! In tako — sram me je pove-dati — nahajajo se v Novem mestu še ne-katere, zlasti že bolj odrastene gospodičine, katerim bi človek do groze zameril se, ako bi drznil se ugovarjati jim omiko, ki pa ven-dar še milega jezika svoje domačije, ki slo-venskega niti brati niti pisati ne znajo. Da, nahajajo se celo take ubožice v duhu, ki si štejejo tako svoje neznanje češ še v nekako čast! Tacih, — bodi resnici pravica — tacih je vendar čisto malo in čedalje že menj!

Razumljivo in skoraj opravičljivo je po tem, da naši meščanje le malomarno pošil-jajo svoje hčere v šole, češ, saj se nič ne naučé! In ker nij preveč tacih staršev, ki bi imeli pravi razum za duševno omiko svo-jih hčer, in je nasprotnih le malo tako pre-možnih, da bi pošiljali jih v draga dekliška odgojališča ljubljanska, ostaje toliko zalih, lepih in ljubeznjivih, dostikrat tudi bistroum-nih gospodičin novomeških brez najžlahtnejše dote — brez dovoljne in dostojne omike, zlasti narodne!

Te žalostne resnice, katere tu pripove-dujem, in katere večina naših meščanov go-tovo z mano vred bitko čuti, treba tedaj vsakako in prej ko prej popraviti. Z veseljem moram omeniti, da že celo pretečeno leto sém je precej govorilo se o gradnji nove dekliške šole, ter da so udje tukajšnjega na-rodnega društva „Čitalnice“ tudi nekaj nov-

cev že darovali v ta blagi namen. Naj bi torej tudi ta zgrada kmalu pričela in kmalu dovršila se. Potem hočem še katero reči o duševnem poskrbljenji za njo.

Novomesto ima od nekdaj mnogo mičnega dekliškega cveta — nežnih krasotic! Njihovim očetom in materam naj bode na tem, da si one poleg nemškega govorjenja in smelo nabranih „überwurf“ na svoja vitka telesa tudi še prilasté tega, da bodo slovenskim mladeničem duhovite gospe in razumne gospodinje. To pa bodo gotovo, ako jim preskrbimo dobro narodno šolo. V njej si bodo nabirale najvabljivejšo doto in vem, da izobraženi snubci slovenski bodo tekmal za nje — so že take!

Od Velike Nedelje na slov. Štajerskem 22. avg. [Izv. dop.] Naš sicer lep in prijazen, a vendar redko obiskani kraj počenja najnovejši čas prav živahen biti. Nema vlaka, ki ne bi bil tako srečen, pripeljati kak talar, ali kakega posvetnega pravničarja. Pravi „hauptkvarter“ klerikalcev je pri nas. Priromali so kar naenkrat sem gg. kapucinski gvardjan iz Varaždina, kaplan Hrzič iz Maribora, rojena Veliko nedelščana, katehet Pajek iz Maribora, valjda na Ulagov komando, naš prejšnji mnogoletni kaplan, sedanji župnik središki, nadalje trije iz Ptuja, t. j. znani dopisnik Volksblatt-ov, g. Ž., potem g. G. in jošte jeden. Se ve, siti mestnega prahu, dojdejo se okrepčat na kmete in nikdo jim ne zaviada tega malega veselja, niti onega večjega veselja, zaradi katerega jim srce radostneje in sploh krepkejše brše, čem bolje sprevidijo, kako slučajno jim je vsegamogočni bog dal se sniti. Prvi hip bi bilo najnaravnejši misliti, zlasti, ker že dalje časa strašna suša vse polje pali, da so došli ti visokovrednejši kakti aranžeri kake velikanske procesije za dež — a nij istina. Nijso došli iz blagega namena, nego došli so svojim rojakom na kvar. Romajo ves dan po vseh vetrih ter si nivelirajo tla za bodoči sprehod, o poludne in večer pak zborujejo pri nekem moži, koji je dosad le veroval „sv. Miklavža cerkvico“ ter prav mirno pasel svoje vrne ovce, sada pak izprevidel, da je dandenes mogoče, si večje ime pridobiti, dasiravno neslavno ime. Ta mož je naš dekan Fric, najnovejšo vreme že odviše pozna. Nij mogoče natanko poizvedeti, kaj ovdje mlejo, a to je sigurno, da nam ti ljudje ne mlejo dobrega kruha. Med tem, ko ti ljudje vse sile napenjajo, da spravijo Slovincem na sramoto in škodo čisto poklerikalenega in ne več narodnega Mihaela v državni zbor — med tem, ko i nemčurji že dolgo rujejo v naših tleh — še narodna agitacija pri nas vedno preveč spi. Drugod se snujejo, in to vspešno, volilni shodi; pri nas, kjer bi bilo najbolj potrebno, tega nema. Zdramate se tedaj, zlasti ormuški narodnjaki iz svoje letargije! Nemojte čakati kompromisov (čujem, da Ormuški narodnjaki na to čakajo, ali pa da čakajo, dok se elementi pomirijo, in tedaj še le hočejo delati), koji nemogo navstati, nego urno na noge! Pasivna taka politika nikadar ne velja. —

Iz Zdol pri Vidmu 22. avgusta [Izv. dop.] Odkar so zagledale nove šolske postave beli dan, smo jeli učitelji na marsikaj misliti. Porok tega so nam mnoga učiteljska društva ter njihovi shodi, pri katerih se mnogobrojni predmeti predavajo v obče

razveseljevanje učiteljev. Pa vse to nij nič, ako se predmeti predavajo le v tujem, če ravno učiteljem znanem jeziku. Mi učitelji na Slovenskem imamo le s slovenskimi otroci opraviti, tedaj potrebujemo čisto slovenskih izrazov. Odkod pa izraze vzeti, ako se pripravniki v „lehrerbildungsanstalten“ n. p. pri fiziki o „undurchdringlichkeit, beharrungsvermögen, theilbarkeit, porosität“ in bog ve o čem še več „memorirati“ učijo, o slovenskih izrazih pa celo nič ali malokdaj kaj slišijo. Pripravniki, prišedši kot učitelji na slovenske šole, si reveži ne morejo hitro pomagati; nemški jih otroci ne razume, slovenski podučevalci pa se v pripraviščih učili nijso. Ali nijso reveži taki učitelji? Za to je treba, da deželni in državni poslanci pri prihodnjih zbiorih z vso močjo na to delajo, da se sedanja na Slovenskem obstoječa nemška pripravnišča odpravijo, ter upeljejo slovenska. — Pri nas je huda suša. Kar nam je julija meseca še toča pustila, to nam žuga zdaj suša pokončati. Tudi otroci, bolni na tako imenovanem „oslovskem“ kašlju, so jeli umirati. Bati se je hudih bolezni, kajti noči so močno hladne, dnevi pa vroči. Vročinska bolezen že trka na nekatera vrata. — Na Zdolah bodo prihodnje leto začeli novo cerkev zidati.

Iz Celovca 23. avg. [Izv. dop.] Včeraj se je pričel v poslopji učiteljskega izobraževališča kmetijski tečaj za koroške in kranjske učitelje. Iz Kranjskega so naslednji gg. v omenjeni tečaj poklicani: Kunšič iz Šenčurja, Korban iz Vodice, Govekar iz Iga, Arko iz Trebnjega, Mandeljc iz Loža, Benedek od sv. Ivana, Jeršinovec iz Črnomlja, Lokar iz Nemške loke in Lunder iz Račjega. — Koroških učiteljev je v kmetijskem tečaju trideset in v napredovalno-izobraževalnem menda petdeset. Po narodnosti so večjidel Slovenci, a prednašajo se vsi predmeti le v nemškem jeziku in tudi g. učitelji (koroški) večjidel le v edino zveličavni nemščini med sabo kramljajo. — Tudi v Celovci baš te dni vojaški odpustniki k vajam v orožju dobajajo. Vidil sem uže veliko kranjskih „Janezov“, kako otesano se pri takih prilikah v pijanosti obnašajo, a reči smem da jih koroški nemški Hanzelni v vsakem obziru prekosijo, kar se slabega obnašanja in surovosti tiče.

Domače stvari.

— (Štajerski deželni odbor) je po dovoljenji graške branilnice, ki je podarila potrebni denar, sklenil, da kupi Koflerjevo posestvo v Ptuji, na katerem se zida javna bolnišnica in deželna hiša za onemogle. Za srednjo Štajersko se hiša za onemogle zida v Wildonu.

— (Iz Šoštanja) na Slov. Štajerskem se nam piše 26. avg.: Tudi mi imamo fanatičnega kaplana g. Košarja, katerega glavno delo je politika. Poklicuje kmete k sebi ter jih nagovarja, naj vendar ne volijo „brezvernega“ dr. Vošnjaka. Mož se sicer strašno napenja s svojo agitacijo, pa bo malo opravil; to mu že zdaj lahko povemo. — Te dni je nastopil svoj notarijat tukaj g. Franjo Rapoc iz Maribora. Veseli smo ga, ter smo že dolgo pogrešali notarja; naj bolj pa tukajšne narodnjake zadovolji njegov prihod, ker je g. Rapoc naroden in bode tu v vsakem oziru lahko dosta opravil. — Hranilnica ali posojilnica, o kateri se je večkrat govorilo v našem okrajuem zastopu, bode se

z njegovo pomočjo — ker je izvedenec v takih rečeh — lahko ustanovila.

— (G. Reuter.) Iz Maribora se nam piše 27. avg.: Naš škof je na cesarjev god povabil k obedu mestni zastop in oficirje. Med vabljenimi je bil tudi podžupan gospod Reuter. Ko oficirji zvedo, da je g. Reuter povabljen, zahvalijo se oni za vabilo, ker nečejo sedeti pri eni mizi z možem, ki pruske zastave izobeša.

— (Dr. Kocuvan), zdravnik v Kranji je imenovan za rezervnega asistenčnega zdravnika v ljubljanski vojaški bolnišnici. — To se razume, da ostane kot zdravnik v Kranji, in ima (kot vojak) le o vojnem času dolžnost, to mesto nastopiti.

— (Iz Senožeč) se nam piše: V saboto 23. avg. popoldne ob 6. uri je pobrala nemila smrt mladega domorodca, Andreja Može-ta, studenta medicine v Gradci, ki je bival na počitnicah pri svojih starših v Dolencevsi pri Senožečem. — Zopet je izgubila slovenska domovina mladeniča, kateri bi bil po dovršenih študijah delal na korist domovine, naroda in svobode; kajti on je bil jako marljiv dijak na univerzi v Gradci. Lahka mu bodi zemljica!

— (Imenovanje.) Avskultant g. J. Starč je imenovan za c. kr. koncipijenta pri finančni prokuraturi v Ljubljani.

— (Slikar g. Wolf) v Ljubljani izdeluje krasno sliko za veliki altar cerkve sv. Jurja na Slov. Štajerskem.

— (Cesar) pride 4. septembra k vojaškim vajam na ptujsko polje ter ostane tam dva dni.

— (Vojaško.) Domači regiment baron Kuhn je prestavljen iz Trsta v Postojno, kjer ostane do 16. septembra.

— (V Kozjem) na Slov. Štajerskem bode 9. in 10. septembra razstavljenje živine, in sicer se 9. septembra dele premije za rogato žival in svinje, 10. pa za konje. Razstava je za okraje Brežice, Sevnica in Kozje. Premije so po 30 do 40 gold.

— (Prodani lasje.) Iz dravinske doline na Slov. Štajerskem se nam piše 27. avg.: Tukaj so hodili kupci, ki so ženske lase kupovali. Dajali so robce in drugo robo, pa tudi denarje, nekaterim dekletom po 3 do 6 gold. za njihove lase. Ostrižena dekleta pa začnejo premišljevat, ali se nijso zgrešila s prodajo svojih lasi. Gredo vprašat g. župnika ali nadžupnika. Ta jim odgovarja, da prodajanje lasi nij grešno delo, a skupljeni denar se mora izročiti sveti cerkvi za svete namene. Dekleta so to res storila, in zdaj nemajo niti las, niti denarja, pač pa se jim fantje smejejo.

— (Od Grezupljega) pod Ljubljano se nam poroča: Predzadnji pondeljek je več kmetov žganje pilo v Račini. Kmet Goršič se je bil z nekim človekom skregal. Ta odide prej iz krčme, gre po puško in ga čaka na cesti, tri streljaje od Račine. Ko se Goršič mimo pripelje, strelji nanj. Strel je kmetu odbil iz čeljusti zgornje tri zobe, iz spodnje en zob, — kmet se je od straha in od bolečine v nesvestji zvrnil po vozu, kobila ga je srečno domu pripeljala. Ustnice nijso prav nič poškodovane, samo štirje zobje so proč, — to je bil pač čuden in srečen strel. Sodnija stvar preiskuje.

— (Cerkven tat.) Podruženska cerkev sv. Anč na Jezeru je bila 18. jul. t. l. okradena. Vzet je kelih in patena.

— (Molitve metliškega kaplana Mazgona.) Iz Dolenjskega se nam piše 24. avgusta: Kdor po našem ljubem Kranjskem potuje, ima pač priliko slišati, kako se ljudje pridušajo; kdor hoče pa slišati „litanijs bogmanja“, naj pride v Metliko k imenovanemu g. kaplanu. Nij mu dosti, da po krčmah žive in mrtve preklinja, on kolne tudi pri cerkvi med službo božjo in si za večjo parado še štolo okolo vrata obesi. Denes pride iz spovednice in stopivši iz božjega brama pred množico ljudij tako grdo zakolne, da bi bilo nespodobno, njegove besede tiskati dati. Kaj si je mislil pobožni romar iz Trsta, ki ga je slišal, ne vemo; rekel pa je, da ga bo dal po novinah razglasiti. Prav ima, se bo vsaj znalo, kdo je kriv, ako pride vera v nevarnost. Mi pa prosimo g. kaplana v imenu ljudstva za lepše obnašanje! Kaplan Mazgon je tudi nemškutar, tedaj bi ga naj Bleiweis-Costa postavila za kandidata, ker jim je ljubši klerikalen nemškutar, nego liberalen Slovenec.

— (Požar.) Preteklo saboto po polnoči je pogorel gospodar Kobal pol ure od Idrije na Kobalovih planinah. Ogenj je bil strašan. Zločinec je zapalil kaščo, v katero je bilo že vse žito spravljeno. V nedeljo so šle ženske iz Idrije gasit, kajti vse je bilo že goreče, in bati se je bilo, da bi veter kam drugam ognja ne nesel. — Znamenito je, da je bil Kobal že dolgo časa zavarovan proti ognju; zadnji čas pa se je na prigrvarjanje nekega bogatega, pa skopega kmeta iz asekurance izbrisal, in zdaj pogorel.

— (Iz Trnovega) na Notranjskem se nam piše: V ponedeljek 18. t. m. norčujeta se na dolnjem Zemonu dva kmeta poskušaja, kateri je močnejši. Iz šale pride do resnice, do pretepa. Eden zbeži v neko hišo ter se zapre, drugi dirja za njim, dobi sekiro, in razbija vrata. Oni znotraj uide skozi okno. Med tem pride mati ubeglega. Napadač jo udari s sekiro dvakrat po glavi, da se starka zgrudi na tla in je še zdaj v smrtni nevarnosti.

— (Otroka proč položila.) V noči od 12. avg. je neka mlada ženska otroka pustila v krčmi Andreja Hlebajne v Kranjski gori, in zginila. Sodnija jo išče.

— (Iz Klanca v Istri) nam piše zvest naročnik naš, da dopisnik v listu 192 nij istine poročal, ker v Klanecu nij še kolere dozdaj bilo. Tudi poročilo o tamošnjem kaplanu se opira na nesporazum; kaplan se namreč nij zarad bolezni bal k bolnikom, temuč je na svet zdravnika Lijona iz Kopraskam zahteval, da se soba pri bolnikih ima prej pokaditi, predno on gre v njo sprevidet, kar je v redu. — Gg. dopisniki prosimo, naj izvolijo vselej paziti, da nam dobro izvedeno resnico poročajo.

— (Obesil) se je v nekem gozdu blizu Maribora nek 64 let star mož; našli so pri njem svinčnikom pisan listič, na katerem

je bilo zapisano: „Kdor ima tako hudičevo ženo, se mora obesiti.“

— (Popravek.) V drugem „poslanem“ zadnjega lista naj se bere „g. Šimnu Jalenu“ nam. Salenu, kar je tiskovna pogreška.

Razne vesti.

* (Za kolero) je umrlo na Ogerskem dozdej 60.000 ljudij; tedaj več, nego v najbolj krvavi vojski. V Trstu jih je umrlo 16. V Benetkah pa kolera pojema, in nadejati se je, da kmalu zgine.

* (Vojvoda brunsviški) je umrl te dni v Genevi na Švicarskem, ter postavil imenovano mesto za glavnega dediča. Premoženje znaša okolo 50 milijonov frankov, v gotovem denarju, potem so posestva na Nemškem, v Parisu tri palače, in tudi v Ameriki velika posestva. Pravijo, da je mesto prav veselo, da je toliko podedovalo.

* (Kitajske šole.) V Kini začnejo otroci zelo zgodaj hoditi v šolo; na ulicah se vidijo dečki, ki so jako majhni, pa vendar nosijo veliko knjig pod pazduho, ter jo mahajo proti šoli. V šoli niso klopi, kakor pri nas, ampak majhne mize, in pri vsakej sedi eden ali dva dečka. Kitajska šola je pravo razsajališče; učenci vpijejo vsi ob enem, kolikor morejo. Vsaki si hoče to, kar je v knjigi, zapomniti s tem, da velikrat ponavlja. Kadar se nauči, teče k učeniku, mu odda knjigo, ter se obrno tako, da mu kaže hrbet, češ, da bi knjige v učiteljevi roci ne videl, potem pa odmoli vse, kar si je zapomnil. Kdor ima najboljši spomin, se mu godi najbolje. Učenci nemajo abecednih knjig, nego takoj čitajo kinške klasike. Misli si, da pri nas v Evropi v ljudske šole čitajo in na se pamet učé Platon, Göttheja, ali Milтона, pa boš imel pravo podobo kitajske šole. Poskušnje so v Kini zelo imenitne, one so, tako rekoč, jedro političnega in družinskega življenja.

Tržna poročila.

Iz Dunaja. Visoke cene so privabile več prodajalcev na trg, a kupovalci so bili zaradi tega previdnejši. Pšenica se je dobivala prav lahko po ceni preteklega tedna. Prodalo se je 40000 vaganov; prodajala se je cent 7 gld. 10 kr., do 8 gld. 30 kr. Reži se je veliko potrebovalo, pa zadosti pripeljalo, zato so se cene onega tedna komaj obdržale. Prodalo se je okolo 20000 vaganov, po 5 gld. 90 kr. do 6 gld. 50 kr. Ječmena se je menj pripeljalo, ker se niso tolike cene ponujale, zato je v ceni tudi malo padel. Prodalo se ga je 22000 vaganov po 3 gl. 80 kr. do 4 gld. 40 kr. Koruza je vedno dražja; dajala se je po 4 gl. 90 kr. do 5 gl. 20 kr. Osva je malo, zato so prodajalci cene povikšali. Prodajal se je po 2 gl. do 2 gl. 10 kr.

Iz Pešte. Trg je bil slabo obiskovan; pšenice se nij še nobeno leto tako malo pripeljavalo, kakor letos; plačevala se je zopet po 5 do 10 kr. dražje. Prodalo se je pšenice 80000 centov, po 7 gl. 7 kr. do 7 gl. 10 kr. Po reži se nij močno povpraševalo, ker se iz tujega cenejše dobi. Cena je pala za 15 do 20 kr; prodalo se je reži 10000 vaganov po 5 gl. 40 kr. do 5 gl. 50 kr. Ječmena se uvaža strašno malo, da nij nič pravilne kupčije. Koruza se hitro draži; prodalo se je 40000 centov po 50 kr. dražje, kakor oni teden.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalesscière du Barry

v Londonu.

Izvrstna zdravilna hrana Revalesscière du Barry odstrani vse bolezni; namreč bolezni v želodcu, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurju in na ledvicah, tuberkole, sušico, nadihu, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, navāl krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje krvi tudi ob času nosečnosti, skalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekom kljubovale.

Spričevalo št. 73.621.

Na Dunaji, 1. februarja 1871.

Neskončna hvaležnost do Vas mi daje povod, Vam te vrstice pisati. Bil sem skozi štiri mesece od strašne nadihu trpinčen; nikdo mi nij mogel olajšanja dati, dokler nijsem na svet prijatelja Vaše izvrstne Revalesscière vzel, ki me je od tega zlega temeljito ozdravila.

Feliks baron pl. Clarov.

Spričevalo št. 65.715.

Paris, 11. aprila 1866.

Moj gospod! Moja hči, ki je izredno trpela, nij mogla prebavljati niti spati; nespečnost, slabost in nervozna razburjenost jo je prevladovala. Ona se nahaja celo dobro po čokoladi Revalesscière, ki jo je popolnem ozdravila, ima dober tek, dobro prebavljivost, pomirjene živce, zdravo spanje in trdno meso ter je zopet dobre volje.

H. de Montlouis.

Spričevalo št. 73.716.

Baden pri Dunaji, 14. julija 1871.

Dolgo sem se obotavljal, svoje ime kot javno spričevalo razglasiti; pa moja hvaležnost je vse pomislile premagala in iz celega srca spričujem na blagor vseh trpečih, da, ker moji ženi kakor tudi meni nij jed dišala, posebno jaz na bljevanje po jedi in hudi nespečnosti trpel, sva naposled, ko je zdravniška pomoč brez vspeha bila, k Vašej Revalesscière pribežala in zdaj po enomesečni rabi se kakor novorojena počutiva in se Vas hvaležno spominjava.

Hugo baron pl. Dunay, grajščak.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravlja.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah à 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

— Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbrucku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih.

Dunajska borza 26. avgusta

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	40	—
1860 drž. posojilo	101	75	—
Akcije narodne banke	971	—	—
Kreditne akcije	240	—	—
London	111	20	—
Napol.	8	89	—
G. k. cekini	—	—	—
Srebro	106	20	—

!! Važno za zdravnike !!

Zdravništvo s popolno urejeno hišno lekarno na dobrem mestu v Junski dolini, blizu glavnega mesta Celovca in železnične postaje, se daje v najem, tudi z gospodarstvom vred, s prav ugodnimi pogoji. — Natančneje pri

(222—2) Opravništvu „Slov. Naroda“.

Tuji.

26. avgusta.

Evropa: Fraga. —

Pri Elefantu: Teleki iz Pešte. — Panizon z družino, Essendi, turški gener. konzul z družino iz Trsta. — Kaiser, Samernik, Abeles iz Dunaja. — G. Pace iz Ponoviča.

Pri Maliči: Pogačar iz Gorenjskega. — Drasdam iz Pulja. — Scarpa iz Reke. — Holender iz Dunaja. — Frankel iz Kremsa.

Pri Zamoreci: Kohn iz Pešte. — Petrič z gospo iz Trsta. — Grey iz Žabnic. — Zagar iz Zagreba. — Mavric iz Pešte. — Dankel iz Reke. — Grobelnik od sv. Petra. — Tersan iz Trsta. — Tarmon iz Gorice. — Maurer z gospo iz Dunaja. — Rihard, Jenko iz Tržiča. — Albert, Weiss iz Gradca. — Zamik iz Kranja.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast Dr. O. Killisch, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—87)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.